

KOHILA LASTEAED SIPSIK

**HEA LASTEAED KUI
VÄÄRTUSPÕHINE LASTEAED
TUNNUSTUSPROGRAMMI ANALÜÜS**

KOHILA 2021

LASTEAIJA TUTVUSTUS

Lühikirjeldus ja eripärad

Sipsiku lasteaed on kaasaegne ja innovaatiline haridusasutus, kus pööratakse erilist tähelepanu laste **tulevikuoskuste** kujunemise toetamisele. Lasteaia töötajad peavad oluliseks laste **iseseisvuse, analüüsioskuse, kriitilise mõtlemisioskuse, koostöö- ja suhtlemisioskuse** jms arendamist, mis loovad aluse **ennastjuhtiva, kohanemisvõimelise ja vastutustundliku** inimese kujunemisele. Meetodina on kõigis rühmades rakendunud **projektõpe**, mis toetab lastes just nende oskuste kujunemist. Meie **moto** on, et kõik, millega laps saab ise hakkama, seda teeb ta ise. Nii saab laps juurde kindlust ja julgust ning toetatud on tema enesehinnangu kujunemine.

Õppe- ja kasvatusprotsessi põhieesmärgiks on iga lapse arengupotentsiaali toetamine ja selleks on loodud kaasaegne ning vajalike vahenditega varustatud keskkond. Kui laps tuleb lasteaeda, fikseeritakse rühma õpetaja ja eripedagoogi koostöös lapse arengu nn 0-seis. Nii on loodud olukord, et lapse areng fikseeritakse tema endaga võrreldes. Edaspidi jälgitakse lapse arengut ning 1 x õppeaastas koostatakse tema arengukaart, kus tema arengudünaamikat kirjeldatakse ja uued eesmärgid seatakse. Laste digipädevuste arengu toetamiseks kasutatakse õppeprotsessis erinevaid infotehnoloogilisi vahendeid, sh haridusroboteid. Lastele on lasteaias tagatud tugisüsteemid ning toimuvad erinevad huviringid.

Lasteaia eripäraks on **tervisedendus**, mille eesmärgiks on kujundada laste ja personali tervisekäitumist. Lasteaia tasakaalustatud ja mitmekesise menüü koostab toitumisinõustaja, korraldame tervislikke eluviise kujundavaid sündmusi ning kaasame sellesse ka laste peresid. Igas rühmas toimuvad regulaarsed **kehameele tegevused**, neid viivad läbi rühmameeskonna liikmed vastavalt oma rühma vajadustele ja võimalustele. Kehameele tegevused hõlmavad tähelepanu- ja keskendumisvõime toetamist, loovust ja joogalaadseid harjutusi, mille eesmärgiks on eneseregulatsiooni oskuste toetamine. Peame veel oluliseks välja tuua, et suure osa päevast veedame lastega **õues**. Laste hommikune vastuvõtt ja õhtune valverühm on enamuse päevadel õues. Samuti sööme, mängime, õpime ja vahel ka puhkame värskes

õhus. Tihti alustame hommikuid lõkkel valmivate pannkookidega. Ka õuesõpe on tugevalt fookuses. Lasteaia kõik rühmad on liitunud **Kiusamisest vaba** lasteaegade võrgustikuga. Metoodika fookuses on probleemide ennetamine läbi hoolivate suhete loomise ja laste sotsiaalsete oskuste arengu toetamise.

Meie lasteaed kuulub **Rohelise kooli võrgustikku** ning meile on omistatud roheline lipp. See tähendab, et toome keskkonnasäästlikku mõtteviisi lasteaia igapäevastesse tegevustesse ning rakendame seda süsteemselt ja terviklikult. See aitab kaasa vastutustundlike, keskkonda hoidvate ja väärtustavate inimeste kujunemisele.

Igal õppeaastal on lasteaias aastasel lähetusel **2 vabatahtliku noort välisriikidest (EVT)** programmi raames). Vabatahtlikud toovad meile lähemale oma maa kultuuri ja traditsioonid, avardavad nii laste kui töötajate maailmapilti, toetavad tolerantsust ja aktsepteerimist meie kogukonnas ja on suureks toeks personalile, kes soovib oma inglise keele oskust lihvida. Kuid eelkõige on nad vahvaks ja mänguliseks sõbraks lastele. Vabatahtlikud on olnud Türgist, Ukrainast, Itaaliast, Venemaalt, Prantsusmaalt, Saksamaalt jne.

Oleme valinud **avatud lähenemise**, mis tähendab, et jagame oma lasteaia igapäevaelu ja tegemisi oma FB lehel ja erialastes gruppides. Nii oleme saanud palju tagasisidet ja tunnustust, mis on andnud juurde uut innustust teha lastega ja lastele vahvaid tegevusi. Selle tegevusega oleme jäänud silma ja oleme saanud kutseid esinema erialastel konverentsidel, viinud läbi töötubasid, võõrustanud huvilisi lasteaias kohapeal ja meilt on tellitud koolitusi. See kõik on ka meid erialaselt professionaalsemaks muutnud ja olnud ajendiks mitmetele huvitavatele projektidele. Oleme olnud selle tegevusega teerajaja rollis ning alati rõõmustame, kui meie ideed levivad. Kuid selles protsessis oleme olnud eelkõige ka ise suured õppijad, see kõik on olnud tohutu professionaalne areng meile.

Laste ja õpetajate arv. Sipsiku lasteaias on 8 rühma ja laste arv on kokku 160.

Töötajaid on kokku 39 (3 inimest on lapsehoolduspuhkusel). Õpetajaid on 10.

Laste erinevate huvide, vajaduste ja annete väljaselgitamine. Laste huvide välja selgitamiseks kasutavad rühmameeskonnad põhiliselt igapäevategevuste ja mängude vaatlust, samuti saame infot õppe- ja kasvatustegevuse analüüsimisel ning vestlustest lastega. Projektõppe rakendamine annab hea võimaluse tuginemaks laste huvidele. Konkreetsemalt

kasutame veel mõistekaarte, mis on heaks vahendiks seetõttu, et on visuaalselt lastele nähtavad.

Tugevused ja arenemisvajadus vastavalt hea lasteaia mudelile

Lapse arenguline vajadus

Tugevus: Lastes kujundatakse iseseisvust - tegutseme lasteaias põhimõttel, et kõik mida laps suudab ise teha, tuleb lasta tal endal teha. Lapsed on väga tihedalt kaasatud lasteaia igapäevatoimingutesse (toidu serveerimine, koristamine, voodipesu vahetus jne). Lisaks oleme lasteaias loonud tingimused, kus lapsed saavad tegutseda ka väljaspool oma rühmaruume ilma otsese täiskasvanute jälgimiseta (tegevuspesad), kus neil tuleb tegutseda ise ja võtta oma tegevuse eest ka vastutus. Tegevuspesad on laste seas aktiivses kasutuses ja selliselt tegutsemine annab võimaluse oma iseseisvus, probleemilahendusoskus, julgus ja vastutusvõime proovile anda ja toetab igakülgset laste iseseisvuse arengut. Õpetajale annab see lisavõimaluse paindlikult iga lapse arengut toetada, kuna laste tegutsemine väiksemates gruppides võimaldab individuaalsemalt läheneda.

Arendamist vajav: Lastele võimaldatakse katkestamatut mänguaega - laste tegevuste pidevad katkestamised oleme juba varasemalt probleemina kaardistanud ning nende vältimiseks ka esimesi samme astunud. Probleem teadvustus meie jaoks laste rahuloluküsitluste tulemusi analüüsid. Küsimusele, "Kas lasteaias oli midagi, mis sulle ei meeldinud?" vastasid mitmed lapsed, et neile ei meeldinud kui pidi oma tegemised/mängud pooleli jätma ja nt sööma minema. Lisaks selgus nimetatud uuringust, et fikseeritud algusajaga tegevused (muusika- ja liikumistunnid) ei toeta lapse sujuvalt kulgevat lasteaiapäeva vaid põhjustavad 4 päeval nädalas rühmategevustes katkestusi. Ka mitmed haridustegelased ja laste mängu uurijad on oma haridusteemalistes esildistes rõhutanud, kui oluline on lapse arengu jaoks mäng, mida täiskasvanu ei katkesta. laste Hetkel tunneme vajadust sellesse aspekti täpsemalt süveneda ja leida veelgi lahendusi, et laste päev lasteaias ei koosneks erineva olulisuse ja sisuga tegevustest vaid oleks rahulikus tempos, igaühe võimeid ja huve arvestav, sujuv ja põnevust täis aeg.

Kasvamist ja arengut toetav keskkond

Tugevus: Kujundatakse tervislikke eluviise (sh pööratakse tähelepanu tervislikule toitumisele, hügieenile, õuesviibimisele). Tervistedendava lasteaiana on tervislike eluviiside kinnistumise toetamine üks meie põhilisi eesmärke. Viibime lastega palju õues, ka tegevused toimuvad õues (sh söömine). Oleme loonud võimalused selleks, et laste õues veedetud aeg oleks aktiivselt sisustatud. Meie majas on aktiivne tervisemeeskond, kes korraldab terve aasta vältel erinevaid üritusi lastele, lastevanematele ja personalile (õuetrallid, õuepäevad, bingomängud peredele, tervise kuu 2 korda aastas jne). Meie mitmekesise menüü on koostanud toitumisnõustaja. Toitlustamisel arvestatakse laste eripäradega.

Arendamist vajav: Õpi- ja kasvukeskkond lasteaias on turvaline ning ülemäärase stressita (vältitakse päeva üleplaneerimist) Kuna keskendume laste tulevikuoskuste arendamisele, siis laseme me lastel teha kõiki igapäevaseid töid. Näiteks on *toidu serveerimine, söömine ja enda järgi laua ja -aluse korrastamine* üks õppegevus, mida saab väga tihti praktiseerida. Lapsed teavad, kus on nõud, nad katavad oma laua ise. Kui toit on laual, siis nad tõstavad toitu omale ise, kokkuleppeks on, et laps tõstab nii palju, kui ta suudab ära süüa. Kui lapsel on toit söödud, viib ta nõud ettenähtud kohta ning korrastab ka laua. Kui on laua alla midagi kukkunud, on meil lastele olemas ka hari ja kühvel, millega laps lauaaluse korrastab. Selle tegevusega õpib laps väga palju loomulikus keskkonnas ning õppekavast on mitmed eesmärgid sellega täidetud. Lisaks saab lastega edukalt *korrastada rühmaruume*, lapsed saavad ise tolmulapiga riiulitelt ja aknalaudadelt tolmu võtta, samuti on võimalik pörandat pühkida ja tolmuimejaga vaipu ja kõiki pörandapindu korrastada. Magamistoas anname lastele võimaluse *voodipesude vahetamise* päeval padjapüüri, tekikoti ja lina eemaldamiseks. See tegevus meeldib neile väga. Nad saavad osaliselt hakkama ka puhta padjapüüri, lina ja tekikoti tagasi panemisega. Laste omavahelises koostöös ning õpetajate abiga saavad puhtad linad, padjapüürid ja tekikotid vooditesse. Nende igapäevategevuse toel lihvib laps oma kriitilist mõtlemist, analüüsioskust, koostööoskust ja palju muid õppekavas eesmärkideks olevaid oskusi. Paindlikkus on siinkohal laste ja õpetajate kohanemine ja koostöö nende igapäevategevustega, õpetajatel õppekavaga seostamine ja valikuvõimaluste andmine

lastele. Õpetajad kohanevad laste kiirusega ja annavad neile aega toiming lõpetada. Osaliselt on see meie lasteaia juba toimiva õppetegevusena kasutusel, kuid mõned rühmad pole seda õppetegevusena rakendanud. Vajalikud oleks rühmameeskondadega arutelud ja mõtestamine, et tekiks ühisarusaam sellel teemal. Ja et kõik mõistaks, et laps õpib ka sellistes loomulike igapäevategevuste kaudu, alati ei pea selleks tegema eraldi õppetegevuse.

Meie aktiivsel personalil on palju ideid, mis leiavad alati ka teostajaid. Vahel võib rühmameeskondadel tekkida tunne, et seda kõike on liiga palju. Osadele inimestele on keeruline leida viise ühisürituste lõimimiseks õppetöösse ilma üleplaneerimiseta. Samas on võimalik mõelda ja teha nii, et ühisüritustel on võimalus valida erinevate tegevuste vahel. Laps ei pea osalema kõigis tegevustes, mis on välja pakutud. Ühisürituste tegevused on võimalik siduda õppekavaga ning see aitab üleplaneerimist vältida.

Juhtimine

Tugevus: Lasteaial on olemas teadlik sihiseade (seatud eesmärgid ning nende poole liikumise kava), millest lähtutakse oma igapäevases tegevuses. Lasteaia tegevussuunad ja eesmärgid on ühiselt seatud ja läbi arutatud. Tegevuskavas on märgitud vastutajad. Personali kaasamine sellistesse tegevustesse on ülioluline, kõigile on teada miks, mida ja kuidas me lasteaia tegutseme ja millest lähtume, mis on meile oluline. Igapäevategevused toetavad seatud sihte ja eesmäärke. Iga meeskond saab ise valida oma tee eesmärkide ja sihtideni, kõik ei pea ühtemoodi lähenema. Igal rühmal on oma nägu ja eripära ja sellest tulenevalt on ka tegevused erineva ülesehitusega. Sellise paindliku lähenemisega on tagatud piisavalt autonoomsust, mis omakorda toetab töötaja töömotivatsiooni.

Arendamist vajav: Ressursse (töötajate ja laste aega, raha, ruume jms) kasutatakse tõhusalt parima tulemuse saamiseks. Vahel tundub, et teeme mingeid ressurssidega otsuseid hetkeajendil (nt ruumide remondiga seonduv). Vajalik oleks selle valdkonna täpsem kaardistamine.

Koostöö ja head suhted

Tugevus: Lasteaed teeb koostööd teiste lasteaedade või asutustega, et jagada oma kogemust, muresid ning rõõme. Oleme käinud jagamas enda kogemusi ja head praktikat teiste lasteaedadega, meid on ka paljud lasteaiad ise külastanud. Lasteaia tutvustamisesse panustada soovivate töötajate ring on lai ja sinna kuuluvad erinevate ametite esindajad (õpetajad, assistendid, kokk jne). Eduelamuste jagamine aitab analüüsida ka enda tegevust, õpikogemus on suurem ja see on loonud meie lasteaiale mitmeid lisavõimalusi organisatsiooni arenguks.

Arendamist vajav: Soodustatakse vanemate enesetäiendust, harjumusi lasteaiaga koostööd teha ning perede võimalusi üksteiselt õppida. Lasteaia üritustel osalevad lapsevanemad meeleldi. Oleme pakkunud vanematele ka koolitusi erinevatel teemadel, kuid nende huvi on jäänud pigem tagasihoidlikuks. Soovime leida võimalusi seda olukorda muuta. Kasutamata ressurss on võimalus peredel üksteiselt õppida. Selles vallas on arenguruumi palju. Kindlasti saaks kaasata hoolekogu. Vanemate tagasiside põhjal saab öelda, et tihti on takistuseks ajaressursi puudus. Teades seda, on võimalik paindlikult läheneda ja edaspidi pakkuda koolitusvõimalusi veebi teel, mida saab jälgida endale sobival ajal ja vajadusel mitmes osas. Hoolekogu kaudu tulev sisend on ülioluline, see annab suurema võimaluse vanemate kaasamiseks.

TUNNUSTUSANALÜÜS

Kaardistamine: väärtuste teadvustamine ja sõnastamine

Väärtusarendus ja väärtuskasvatus

Lasteaia väärtused ilmnevad meie igapäevategevuses ja ümbritsevas keskkonnas. Väärtused ei ole vaid deklareeritud sõnad rühmade seintel ning lasteaia kodulehel vaid juhivad meie valikuid, otsuseid ja käitumist nii töös lastega kui organisatsiooni tasandil laiemalt. Leiame, et väärtuskasvatus ei ole lasteaia toimimiseks vajalikele tegemistele lisanduv kohustus vaid miski, käib kõigi teiste tegemistega kaasas ja väljendub lasteaia üldises õhustikus. Oleme mõistnud, et väärtuste loetlemisest või pähe õppimisest ei piisa, vaja on oskust ja harjumust kokkulepitud väärtustest igapäevastes praktilistes valikutes lähtuda. Probleemsituatsioonides oleme kogenud oma meeskonna liikmete erinevaid väärtusvalikuid ja nende põhjal kujunenud väärtusalaseid eriarvamusi. Kui laps tuuakse lasteaeda peale kl 10 siis võib olukorra suhtes võtta hoiaku, et miks nad ei too last õigeks ajaks, nii ta ei saa kõikidest päevategevustest osa jne. Sellist hoiakut nägime oma lasteaias varasemalt. Kui juhindume oma hoiaku kujundamisel väärtustest, et oleme paindlikud, meie jaoks on tähtis toetav koostöö perega ning suudame esikohale seada lapse heaolu (tore hommik koos perega) siis paistab situatsioon sootuks positiivne. Varasemalt pöördusid rühmaõpetajad juhtkonna poole, et sellistesse olukordadesse sekkutaks ja vanemad “korrale kutsutaks” kuid tänaseks selliseid pöördumisi praktiliselt enam ei ole. Olukordi analüüsid on selgunud, et meie väljakutseks ja arengukohaks on esiletõstetud väärtuste sügavama sisu mõtestamine ja ühise arusaamise kujundamise jätkamine.

Lasteaia töötajate eesmärgiks on erineva kogemuse ja minapildiga meeskonnaliikmetest veelgi tugevama ühise väärtusruumi loomine ja selle hoidmine. Läbi ühiste arutelude soodustada väärtustest ühist arusaamist ja mõtestamist, et seeläbi ilmneks meie väärtused veelgi enam kõikidel lasteaia tegevuskultuuri tasanditel (lasteaiapere igapäevastes tegevustes, õppe- ja kasvatustöös, koostöös kõigi huvigruppidega, juhtimiskultuuris jne). Peame oluliseks luua võimalus väärtuskasvataja rollis olevate inimeste toetamiseks, et nad saaksid teadlikuks enese väärtushoiakutest ja oskaksid leida kooskõla ja tasakaalu oma isiklike ja organisatsiooni väärtuste vahel. Selleks toimusid septembris 2021 grupitööd, kus

arutlesime ja analüüsisime millised lasteaia väärtused on kõige paremini rakendunud? Millistes tegevustes need väärtused väljenduvad? Milline väärtus on puudu või selgelt sõnastamata? Ja kuidas inimese enda väärtused suhestuvad organisatsiooni väärtustega. Need arutelud olid väga väärtuslikud ja toetasid inimeste teadlikust nii isiklike kui organisatsiooni väärtuste mõtestamisel.

Väärtusarenduse põhimõtted ja lasteaia põhiväärtused

Väärtused on kokkulepitud kriteeriumid, mis näitavad, mida organisatsioonis hindame ja tähtsaks peame. Need on aluseks lasteaia töötajate käitumisele ja tegutsemisele, otsuste ja valikute tegemisel. Meie väärtused kajastuvad igapäevases praktikas loomulikult ja on personalile teada. Igal inimesel on oma väljakujunenud väärtused ja hoiakud, mis tema elu juhivad, kuid oma organisatsiooni tegevuses juhindume seal kokkulepitud kriteeriumitest, mis võivad vahel isiklike väärtustega ka vastuolus või mitte kooskõlas olla. Kõige selgemalt tunnetame sellist vastuolu konflikt- või kriisisituatsioonides, mida lasteaias ikka ette tuleb. Kui mõne töötaja jaoks on oluline, et ta teaks oma päevategemisi ette siis ongi tal keeruline jääda positiivseks olukorras, kus plaanid ootamatult muutuvad, planeeritu ei toimi ja tuleb kiirelt ümber orienteeruda. Selliste situatsioonide ärahoidmiseks tutvustame uusi töötajaid värvates alati kokkulepitud väärtusi ja arutleme ka nende sisu üle, et aidata tal kaaluda oma isiklike ja meie organisatsiooni väärtuste suhet. Enam väljakutset on juba olemasoleva personaliga, kelle isiklikud väärtused ja organisatsiooni väärtused veidi ebakõlas on, kuid tundes oma töötajaid oleme pööranud palju tähelepanu ja panustanud energiat nendega aruteludeks, keeruliste situatsioonide ennetamiseks ja olukordade tagantjäre analüüsimiseks. Omame ka kogemust, kus organisatsiooni väärtuseid mitte aktsepteeriva töötajaga tuli tööleping lõpetada.

Meie põhiväärtused:

Tervislikkus – Meie jaoks on tähtis iga lapse ja töötaja tervis, pöörame igapäevaselt ja erinevate tegevuste käigus tähelepanu tervislikele eluviisidele, toitumisele ning väärtustame rohkem õuesviibimist;

Koostöö – Meie jaoks on oluline koostöö igal tasandil (lapsed, lapsevanemad, meeskond, kogukond, teised asutused jne). Meie tegevust juhivad mõtte, et oleme partnerid ja tegutseme ühise eesmärgi nimel;

Innovaatilisus – Rakendame uusi ja kaasaegseid õppemeetodeid ning -vahendeid. Oleme uuendusmeelsed ja hoiame end kursis uute suundadega hariduses;

Paindlikkus - Peame oluliseks iga lapse arengupotentsiaali toetamist ja individuaalset lähenemist. Läheneme olukordadele loovalt ja väärtustame erinevaid lahendusi – oleme kohanemisvõimelised;

Vabadus – Peame oluliseks järgida oma südant, oskust jääda iseendaks. Väärtustame otsustusjulgust, oma arvamust, iseseisvust, valikuvabadust ja vastutusvõimet, seejuures arvestame teistega.

Oleme oma lasteaia järjepidevalt tegelenud väärtuskasvatuse ja –arendusega. Lasteaia töötajale on oluline iga lapse heaolu ja tema arengupotentsiaali toetamine.

Lasteaia praegused põhiväärtused sõnastasime ühiselt kogu meeskonnaga sügisel 2017. Meie organisatsiooni põhiväärtused määravad, kuidas midagi tehakse. Väärtused peegeldavad meie organisatsiooni kultuuris ja on meie tegutsemise aluseks. Seega, on need tunnetatavad. Iga töötaja sai ülesandeks märkida lahti kirjutatud väärtustest 5, mis tema arvates arvates iseloomustab meie organisatsiooni täna kõige enam. Kui loetelust ei leidnud sobivat, sai selle ise lisada. Nii oli protsessi kogu meeskond kaasatud ja igaüks sai oma panuse anda. Selleks, et igaüks saaks rohkem oma mõtteid avaldada, arutasime väiksemates gruppides kõige rohkem märgitud väärtused läbi. Iga grupp kandis tulemuse ette ja vajadusel said teised sisu lisada ning täiendada. Lõpptulemusena tegime üheskoos väärtuste juurde sisukirjeldused, et oleks üheselt aru saada, mida nende all on mõeldud.

Kõige rohkem märgitud väärtused arutasime omavahel läbi ja tegime juurde sisukirjeldused. Sellisel viisil põhiväärtuste sõnastamine loob eelduse, et väärtused tõepoolest peegelduvad meie igapäevastes tegevustes.

Koostöö näiteks võib tuua selle, et kui küsin kokalt, kas ta homme saab meile õue (tervisedendus) appi tulla, et koos lastega tervislikku toitu (tervisedendus) teha lõunaks. Kokk on paindlik (paindlikkus) ja koostöövalmis (koostöö) ning teatab, et muidugi saab! Või kui ei saa, siis leiame koheselt uue aja ning lepime kokku (paindlikkus, vabadus, koostöö).

Suhtlemisel vanematega püüame leida lapsele ja perele sobivaid lahendusi ning tulla vastu vanemate soovidele. Koolieelikute rühmas tekib tavaliselt olukord, et lastel on vaja jõuda peale lõunasööki lasteaia kõrval asuvasse kooli eelkoolitundi. Kuna vanematel on keeruline keset päeva lapsi saatma tulla, siis leidsime rühmameeskonnaga koostöös võimaluse lapsed ise eelkooli viia ja hiljem lasteaeda tagasi tuua. Selleks pidime olema paindlikud ja muutma pisut rühma tavapärast töögraafikut ja päevarütmi.

Meie väärtused paistavad välja meie igapäevategevusest, suhtumisest lastesse ning suhtlemisest erinevate osapooltega. Väärtused on välja toodud ka rühmade seintel ning lasteaia kodulehel. Näiteks direktor räägib lasteaia põhiväärtused lahti uute lastevanemate koosolekul, nii on kohe alguses lapsevanematele teada, mis on meie lasteaia fookuses ja mida see tähendab ning milles kajastub. Kuna kajastame oma tegevusi aktiivselt üldsusele (avalik FB leht, erialased grupid, meedia), siis on meie lasteaia tekkinud kuvand, mille järgi teatakse meie põhisuundasid nii kohalikus kogukonnas kui ka laiemalt. Siin näeme ressursi, kus saame senisest veelgi enam meie põhiväärtusi teadlikumalt kommunikeerida.

Väärtused on hetkel lahti kirjutatud lähtudes töötajatest. Edaspidiselt võiks väärtused lahti kirjutada ka selles võtmes, et mida me ootame lapsevanematelt ja lastelt.

Lasteaia visioon ja missioon. Kooskõla ja lahkkelid põhiväärtustega

Meie lasteaia õppe-ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgeks ja järjepidevaks arenguks tingimuste loomine kodu ja lasteaia koostöös. Üldeesmärgist lähtuvalt on lasteaia töötajate missiooniks toetada laste vaimset, füüsilist ja sotsiaalset arengut, et tekiks id eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja arusaam tervislike eluviiside tähtsusest.

Meie visioon: Sipsiku lasteaed on kaasaegne õppeasutus, kus väärtustatakse turvalist, avatud ja lapsest lähtuvat arengukeskkonda ning koostöösuhteid igal tasandil.

Lasteaia väärtus paindlikkus ilmneb nii missioonis kui visioonis laste igakülge arengu toetamise ning lapsest lähtuva arengukeskkonna väärtustamises. Kuna iga laps on eriline ning tema individuaalsus hinnaline, tuleb kõigis lasteaia tegemistes arvestada iga lapsega, tema huvide ja võimetega. Seda ei ole võimalik aga teha, kui me ei oleks paindlikud. Lastega töö on

täis ootamatuid olukordi, uusi situatsioone, plaanide muutusi ning uusi käivitusi. Peame oluliseks, et kui kasvõi ühe meie lasteaia lapse heaolu ja arengu parima toetamise nimel ei ole sobiv teda lõunal voodisse panna, tuleb leida võimalus talle sobiva puhkekeskkonna loomiseks.

Seos hea lasteaia mudeli ja lasteaia põhiväärtuste vahel

Lasteaia põhiväärtused on tihedamini seotud ja enam kooskõlas just nende aspektidega, mille hea lasteaia mudelist iga valdkonna all oma tugevusena välja tõime. Tervislikkus, koostöö, innovaatus, paindlikkus ja vabadus on juhtinud meid, et saame täna öelda, et meie lasteaias toetatakse laste iseseisvust, kujundatakse tervislikke eluviise, me teame, kuhu poole liigume ja oleme julgenud ja soovinud jagada oma kogemust teiste lasteaedade ja üldsusega laiemalt. Kooskõla ja sidusust on vähem nende aspektide osas, mille mudelist välja tõime oma arendamist vajavate võimalustena. Otsest lahkeli või vastuolu nende vahel ei ole ja väljatoodud aspektides edenemist toetavad meie põhiväärtused igati, kuid ilmselt pole oma senises tegevuses neil piisavalt toetunud. Kui meie valikuid oleks juhtinud väärtused paindlikkus ja vabadus, ei oleks me täna seisus, kus tunneme, et me ei võimalda lastele piisavalt katkematut mänguaega.

Tunnustusanalüüsi eesmärk

Väärtuse “paindlikkus” uurimine praktikas.

Millis(t)ele küsimus(t)ele soovite analüüsis vastust/vastuseid leida? (Ülesanne 6)

1. Kuidas personal mõistab väärtust paindlikkust? Kas saadakse sellest ühtemoodi aru?
2. Kuidas ja millistes igapäevategevuste käigus paindlikkus avaldub?

Andmete kogumine: väärtuse ilmnemine praktikas

Lasteaia igapäevategevused (projektid, sündmused jne)

Igapäevategevuste käigus lähtume igast lapsest, tema huvidest ning arengutasemest. Kasutame projektõpet, mille käigus on võimalik laste huvidega arvestada ning pakkuda igale

3aastane Ronja teeb esitlust oma perest

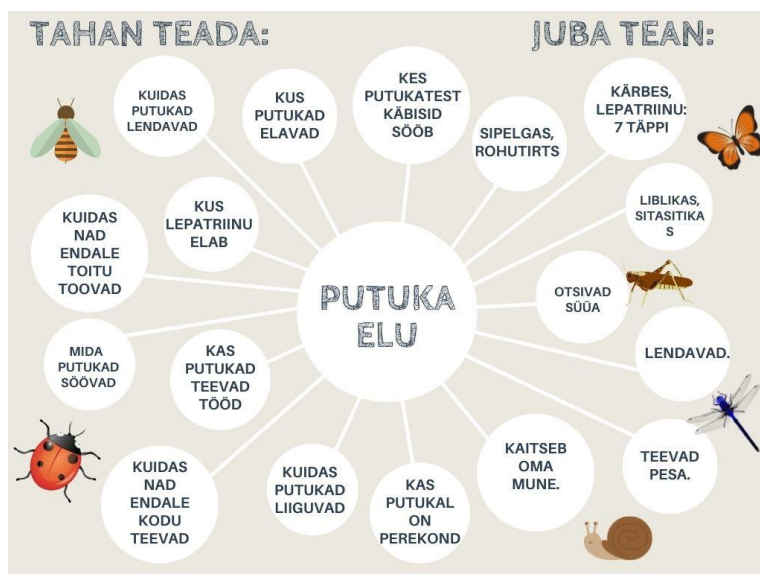
lapsele temale jõukohast tegevust. Juba 3-aastased lapsed koostavad koos vanematega vastavalt projektide sisule esitlusi, mida kannavad rühmakaaslastele ette.

Õppimisprotsess on kohe teise suunaga, kui laps selle sisu ise ette kannab vs see, et ta on lihtsalt kuulaja rollis. Samuti on sellise tegevuse käigus fookuses esinemiskogemuse toetamine ja seeläbi eduelamuse kogemine. Lapsed saavad ise oma esitluste vormi kujundada ja oma loovust rakendada, ühtegi ühesugust esitlust ei ole. Paindlikkus ilmneb siin projektõppe kasutamise puhul rühmameeskonna ja vanemate tegutsemises. Õpetaja peab olema valmis toetama lapsi õppimisel, kuid suutma hoida ennast tagasi, et mitte laste tegevust juhtima hakata. Kuna laste ideed ja küsimused võivad olla ettearvamatud, siis peab õpetaja suutma olukorraga kohaneda ning leida sobivaid meetodeid ja võimalusi need ellu viia või nendele vastata. Vanematelt ootame samuti koostööd ja kohanemisvõimet. Kuid oleme paindlikud ja mõistame, kui vanematel erinevatel asjaoludel pole võimalik panustada. Sellisel juhul leiame võimalusi toetada lapse õppimist teisel viisil. Projektõpet oleks keeruline läbi viia, kui me ei oleks paindlikud ega muudaks tehtud plaane ega kohaneks ootamatute olukordadega.

Vajadusel teeme muudatusi päevakavas ja planeeritud tegevustes sõltuvalt ilmastikuoludest, päevakajalistest sündmustest või juhtumistest laste elus vms. Siin on oluline, et personalil oleks teadmine ja ühine arusaam, miks seda peaks tegema ja mida laps sellest võidab? Kas fookuses on oma rutiini hoidmine või kohandume vastavalt lapse olukorrale? Kui need teemad on personali seas ühiselt läbi arutatud, siis järjest vähem esineb selliseid hetki, kus on raske muudatustega kohaneda.

Projektõpe põhineb laste huvidel ning küsimustel, mis neil tekkinud on.

Enamus tegevusi on planeeritud laste poolt ning see nõuab õpetajalt head kohanemisvõimet

Rõõmutirtsude rühma mõistekaart "Putukate" projekti kohta

ning paidlikkust. Alguses vajas see osadele õpetajatele harjumist, sest eeltõõ oli varasemalt tehtud ja õpetaja oli ju tegevuseks ette valmistunud, kuid käiku võis minna hoopis uus teema laste poolt. Õpetajate toetamiseks toimusid mitmed õpiringid, kus üheksõõs arutasime need teemad lahti ja õpetajad said üksteisele ise

toeks olla jagades oma kogemusi. Et kogu personal omaks ühist arusaama projektõppest, kui meie lasteaia põhilisest õppemeetõõdist, toimusid kogu personalile mõeldud projektõppe koolitused, kus tekkinud küsimustele leidsime koos koolitajatega vastused. Ühine infoväli ja arusaam, et mida rohkem lapsed on kaasatud, seda motiveeritumad nad on ja kokkuvõttes seda efektiivsem on õppeprotsess, on loonud olukorra, kus muudatustele reageerimine ja kohanemine enam probleemiks ei ole.

Sipsikus toimuvad paljud sündmused hetkeemõõtsiooni ajendil, kellelgi tuleb hea idee ja kohe leidub inimesi, kes on nõõs selle organiseerimisse panustama. Oleme korraldanud sündmusi vaid paari päevase või isegi tunnise etteteatamisega. Kõõkide sündmuste eesmärgiks on see, et lastel oleks võimalikult tore, õõpetlik, lõbus ja äge. Tõõtajad peavad sellises olukorras kiirelt kohanema ning olema paindlikud ning loovad. Kui otsime uut tõõtajat, siis nii tõõkuulutuses

kui -vestlusel märgime kohe ära meie ootused töötaja kohanemisvõimele. Nii on töötajale kohe alguses meie ootused teada ja ta saab analüüsida ning hinnata, kas see sobib talle.

Laste kaasamine

Et saada laste käest sisendit ja tagasisidet ning kaasamise eesmärgil, on loodud lastekogu. Lastekogusse kuuluvad igast rühmast (alates 4.eluaastast) 2 last. Lapsed on kaasatud juba lastekogu liikmete valimisprotsessi. Iga rühma lapsed valivad demokraatlikult enda hulgast kaks esindajat. Kes soovivad kandideerida, tutvustavad end, et valik oleks põhjendatud. Seega, on lastekogu mõju suurem, kui ainult laste kaasamine. Toetatud on laste esinemis- ja analüüsioskus, samuti kohanemisvõime, koostöö- ja suhtlemisoskus jne. Lastekogu arutab koos direktoriga erinevaid igapäevategevusi, teevad ettepanekuid ja teostavad kokkulepitud ülesanded (nt saali kaunistamine, ideed õuealaks, piparkooginäituse korraldamine jms). Sellise tegevusega on lapsed kaasatud, on toetatud nende tulevikuoskuste kujunemist ja oleme saanud tagasisidet ja sisendit lastelt. Samas on kogu lastekogu valimisprotsess ja hilisem tegutsemine suurepärane võimalus tulevikuoskuste kujunemise toetamiseks. Lastekogu loomine ja nende kaasamine lasteaia tegemiste korraldamisse näitab meie valmisolekut teha asju uut moodi, leida põnevaid lahendusi, olla paindlikud ja seda kõike ka juba traditsiooniliste ettevõtmiste läbiviimisel. Kui meie lasteaia jõululaada idee lastekogus lauale pandi, sai juba väljakujunenud traditsiooniline üritus sootuks uute ideedega värskendatud - nt toimus rühmadevaheline piparkookide kaunistamise võistlus. Lisaks lõppes õpetajate ja teiste täiskasvanute poolt maja jõulupäevaks kaunistamine, sest lastekogu otsusel jagati majaosad rühmade vahel ära ja kaunistati iga rühma laste poolt just nende rühma lastele jõukohase käsitööga.

Direktor Kristina kabinetis saavad lapsed käia mängimas, arutlemas ja näiteks meelerahuarjutusi tegemas

Lapsed osalevad rühmaruumide korrastamisel ja serveerivad ise endale süüa – ise pühivad harjaga, puhastavad lauad, vahetavad oma voodipesu. Kunstitegevuse järel koristavad oma töökoha ja puhastavad vahendid. Lisaks esmaste tööharjumustele toetavad need tegevused vastutustunde kujunemist. Nende tegevuste käigus lapsed abistavad ja juhendavad üksteist, seeläbi arenevad sotsiaalsed oskused. Seega mitmed tulevikuoskused, mis on vajalikud lapse iseseisvaks saamisel, on selles tegevuses arenemisel: kriitiline mõtlemine ja analüüsi oskus (kuidas patja padjapüüri sisse saada, miks see nii lihtsalt ei lähe, mida tegema täpselt peab, et see sinna avasse ära mahuks). Lapse jaoks on see vastutus – ise valin, kui palju ma jõuan ära süüa. Teistega arvestamine – kuidas tõsta nii, et ka teistele jätkuks, oma järjekorra ootamine. Eduelamus – ma saan ise hakkama. Käe ja silma koostöö – peenmotoorika areng. Eluliste oskuste omandamine, lauakombed, koristamine jne. Läbi igapäevaste situatsioonide õpib laps samuti ja vahel veelgi rohkem ning loomulikumalt. Kohanemisvõime - kas laps tahab seda tegevust teha, kuidas ta sellesse suhtub. Iseseisvus, probleemide lahendamise oskus - kas oskab abi küsida, mismoodi lahendab oma mure, koostöö- ja suhtlemisoskus - kuidas abi küsib, kas läheb ise appi. Julgus eksida ja katsetada. Tundub uskumatu, et selliste väikeste tegevuste käigus õpivad lapsed nii palju. Selline laste kaasamine eeldab ka töötajatelt paindlikkust, kuna tuleb kohaneda laste rütmi ja tempoga. See oli alguses osadele õpetaja assistentidele murekohaks, kuna laste ise tegutsemine võtab oluliselt kauem aega võrreldes sellega, kui täiskasvanu neid tegevusi teeb. On omaette oskus olla piisavalt kannatlik ja lasta lapsel ise tegutseda. Jällegi oli siin abiks selgitustöö ja mõistmine, miks on see vajalik. Töötajal,

kellel on suurem kohanemisvõime, on sellega kergem toime tulla, kuid järjepidevus ja laste kaasamise mõjust aru saamine on suureks abiks.

Rõõmutirtsud voodipesu vahetamas

Sipelgad koristamas

Lapsed ise lõunat serveerimas

Kõik lapsed ei pea kõike ühtemoodi ja samal ajal tegema. Hästi oluline on tajuda last ja mõista, mis just sellel hetkel last kõige paremini toetab ja siin ei saa olla universaalset lahendust, tuleb läheneda igale lapsele paindlikult ja individuaalselt. Näiteks ühes rühmas, kus lapsed alles alustasid lasteaiateed ja kõik lapsed ei olnud veel kohanenud, oli plaan minna väikesele matkale lasteaia ligidal olevasse parki. Ühele lapsele tekitas uude olukorda minek lisa stressi ja ta hakkas nutma ning polnud nõus matkale kaasa minema. Õpetaja lahendas olukorra nii, et jäi selle ühe lapsega lasteaeda ja see võimaldas tal pakkuda lapsele üks-ühele aega, mida see laps just sellel hetkel vajab. Kuna teisi lapsi ei olnud, siis oli õpetajal võimalus luua lapsega hea kontakt. Teised lapsed läksid õpetaja assistentide ja liikumisõpetajaga matkale. Peale seda olukorda, kus see laps sai õpetaja poolt pikemalt individuaalsemat

tähelepanu, hakkas ta lasteaeda tulema aina rõõmsamana ja kohenemine läks palju lihtsamalt. Lapsevanem andis tagasisidet, et ta oli juba lootust kaotamas, kuna tundus, et laps ei harjugi lasteaiaga ning oli väga tänulik sellise paindliku individuaalse lähenemisega, mis toetas tema lapse kohanemist ja soodustas õpetaja ja lapse vahelist sidet. Seda saab teha siis, kui töötajatel on teadmine, et paindlik lähenemine on ok ja et kõik ei pea tegema samu asju samal ajal. Sellest tähtsam on iga lapse heaolu. Samuti näitab sujuvat paindlikkust see, kui mõni rühm teeb õues kunstitegevust ja juurde tulevad uudistama ka teiste rühmade lapsed. Siis on ka neil võimalik soovi korral liituda tegevusega, st et ei ole vahet, mis rühma laps käib, kõigil on võimalik tegevusest osa võtta.

Õpi- ja kasvukeskkond

Laste jaoks on meie lasteaia **keskkonnas** nende jaoks parajal kõrgusel esikuriulid ja kapid. Lastele on mänguasjad, raamatud ja kõik muu mängimiseks vajalik neile kättesaadavatel riiulitel või sahtlites. Lauad ja toolid saab reguleerida lapse mõõtude järgi parajaks. Vannitoas on kraanikausid laste jaoks sobilikul kõrgusel, wc potid on parajad või reguleeritud eraldi väiksema prilllauaga, mis on poti küljes. Käterätikud on kättesaadavas kohas, laste jaoks parajal kõrgusel.

Kui laps soovib pilti joonistada või maalida maas, siis seda me võimaldame talle. Vannitoas saavad lapsed mängida veega selleks ettenähtud anumad. Tegevused ja mängud lähtuvad laste huvidest. Kui kellelgi tuleb hea idee, siis võimaluste piires me teostame selle.

Lapse jaoks on võimaldatud erinevad võimalused ja valikud, kõik ei pea tegema ühtemoodi, see on paindlikkus. Vastavalt projekti teemadele muutub keskkond: riiulite sisu, kunsti- ja meisterdamis vahendid jne. Vahetame vastavalt projektidele rühmas olevaid vahendeid, mängu ja mänguasju. Küsime lastelt, mis neile meeldib rühmakeskkonnas ja mida nad sooviksid rühmaruumis veel näha. Vastavalt võimalustele ja koostöös vanemate või kogukonnaga on võimalik mitmeid uusi lahendusi nii rühmaruumi kui õue peale tuua.

Üks rühm näiteks on loobunud vooditest ja lapsed saavad puhata madratsipesas. Kui laps soovib siiski eralduda, on jäetud siiski paar voodit, samuti on võimalik magada "koopas". Lapsed saavad valida endale madratsi, mille peal uinak teha ning igaüks ise paneb voodipesu peale. Tuba on kujundatud võimalikult hubaseks baldahiinidega.

Madratsipesa

Madratsipesa saab muul ajal kasutada müramisepesana, vaadata seal raamatuid ja see on suurepäraseks loovmängu kohaks. Samuti toetab see lapse kohanemisvõimet, kuna laps harjub teistsuguse olukorraga. Mitte ühegi lapsega ei ole sellise lahenduse harjumisega olnud probleemi, lapsed on sellest süsteemist vaimustuses ja oleme täheldanud, et senisest enam mängivad lapsed just loovmänge. Jällegi on seos paindlikkusega otsene. Me ei ole süsteemis kinni, et nii on alati olnud, vaid kohandume vastavalt lastele. Ja just sellise keskkonna muudatusega saab toetada mitmeid laste tulevikuoskusi, mis on meie üheks põhisuunaks.

Lasteaia üldkoridorides ja fuajees asub kokku 12 erinevat tegevuspesa, mis on sisustatud laste jaoks. Lapsed saavad **rühmaväliseid tegevuspesasid** külastada iseseisvalt, küll tuleb neil järgida vastavaid kokkuleppeid. Kogu tegevuspesade süsteem on laiemalt seotud meie eesmärgiga ehk tulevikuoskuste kujunemise toetamisega. Kuna lapsed saavad tegevuspesasid külastada iseseisvalt kokkuleppeid järgides, on toetatud nende vastutustunde, iseseisvuse, probleemilahendus- ja koostöösoskuse jms kujunemine. Lastel tuleb olla paindlik, kui pesa, kuhu planeeriti mängima minna, on hõivatud ning planeeritud tegevuse asemel tuleb leida omale uus väljakutse. Peale tegevuspesade kasutust korrastavad lapsed ise enda järelt – selleks on tehtud korras pesadest fotod, mis on seinal, et laps teaks, milline korras pesa olema peab. Kuna meie lasteaias on kõik kabinetide ja köögi uksed avatud, siis hoiame niimoodi kaudselt silma peal ka tegevuspesades tegutsevatel lastel. Kuid usaldame lapsi ja laseme neil ka endal teha valikuid ja võimalikke probleeme ise lahendada. Selline iseseisev liikumine väljaspool rühma eeldab rühmas töötavate täiskasvanute paindlikku suhtumist ja head

kohanemisvõimet nt õppetöö läbiviimisel, mil tuleb tegevusi läbi viia väikestes gruppides samas arvestades kogu lastegrupi huve ja arenguvajadusi. Kindlasti nõuab selline rühmaruumidest väljaspool toimuv tegutsemine paindlikku suhtumist ka lapsevanematelt, kes mõistavad, et kui õhtul rühma lapsele järele tulles ei ole tema nimelist maalimistööd seinal, siis on ta ilmselt millegi muu põnevaga samal ajal tegutsenud, nt legopesas ehitanud. Tegevuspesad tekkisid meie lasteaeda mõjutatuna laste rahulolu uuringu tulemustest, kust selgus, et lapsed vajavad veelgi enam omaette või paari-kolme lapsega mängimise ja tegutsemise võimalusi. Tegevuspesad said loodud arvestades lasteaia maja ruumi võimalusi ja laste huve. Iga kevadises laste rahulolu uuring sisaldab küsimusi ka tegevuspesade kasutamise ja uute tegevuspesade loomise kohta. Neid tulemusi arvestades on mittetoimivaid pesad ümber kujundatud või hoopis välja vahetatud. Lisaks on tegevuspesad majas aktiivses kasutuses uute laste kohanemisperioodil, sest võimaldavad kohanejatele vaiksemat ja rahulikumat keskkonda.

Rühmavälised tegevuspesad

Õues on atraktsioonid, lapsed saavad mängida kõikjal, nad ei pea selleks luba küsima. Eraldi on meil väike aed, kus mängivad lapsed, kes on esimest aastat lasteaias. Seal on natukene väiksematele mõeldud atraktsioonid. Lisaks oleme loonud ise vastavalt hooajale erinevaid tegevuskeskusi: soojade suveilmadega veega mängimise keskus, talvel ehitasime koos lastega lumelinna. Rajasime koos lastega tunnetusraja, mis on täidetud erinevate looduslike materjalidega. Õues on mudaköök, mis toimib aastaringselt ja on paljude laste meelispaik mängimiseks. Vett saab mudakööki mängimiseks meie maja kraanist kuni tekib vajadus kindaid kasutada. Suviste ilmadega saab hoovis viibida paljajalu. Lapsed saavad teha õues ka kõiki pärisasju, näiteks ise õunamahla, pannkooke jne. Lastekogus avaldasid lapsed arvamust, et ühest täiuslikust õuealast on veel puudu batuudid. Kuna parasjagu oligi käsil õueala uuendamine, siis võtsime laste soove arvesse ja nüüdseks on meil hoovis kaks välibatuuti.

*Koos lastega loodud tunnetusrada,
kus saab paljajalu erinevaid
looduslikke materjale tunnetada*

Rühmameeskonnad on loonud lastele turvalise keskkonna, kus laps saab olla tema ise. Head suhted, hoolimine ja ühised head väärtused tagavad lastega ja nende vanematega head koostöosuhted. Iga pere on meile tähtis ja läheneme individuaalselt lahenduste leidmisele. Lasteaia **une- või puhkeae**g on koostöös lapsevanematega lahendatud selliselt, et lapsed kes ei vaja lõunaund, jäävad seni vaikselt tegevusi tegema. Lapsed, kelle vanemad on otsustanud, et nad peavad puhkama (kuid ei pea uinuma) on rahulikult voodis ja u kl 14 ajal tulevad nad vaikselt teisi segamata vooditest välja. Lapsed, kes uinuvad, nemad ärkavad kl 14:30 - 15:00 vahel, me teeme kardinaid pooleldi lahti, et lapsed saaksid omas tempos rahulikult ärkata. Nii oleme arvestanud kõigi laste vajadustega, väldime kiirustamist ja puhkeaja osa on laste jaoks sujuv ja rahulik. Lapsevanematega koostöö ja paindlikkus rühmapersonali poolt on siinkohal väga tähtis. Meil on tehtud eelnev küsitlus lastevanematele ning vastavalt sellele teame, kellele uni ja puhkamine on väga tähtis, kes võib lihtsalt natukene pikutada ja kes lastest üldse voodisse ei lähe. Küsitlusi teeme iga õppeaasta alguses, et teada saada, kuidas lapse olekut

uneajal arvestada. Tihti jälgime last ka puhkeajal ning anname vanematele tagasisidet, kuidas laps sel ajal käitub: magab/ei maga. Kui laps juba mõnda aega ei maga voodis, siis oleme küsinud vanematelt, kuidas edaspidi käituda. Kuidas ta õhtuti kodus on ja kuidas ööuni on. Kas päevane uni on vajalik või on ehk lihtsalt väike puhkus oluline. Siinkohal ongi paindlikkus oluline, sest arvestame iga lapse une- ja puhkevajadust eraldi, vanemate soovide ja vajadustega arvestamine on samuti tähtsal kohal.

Muudatusi pole väga pidanud tegema: lapsed, kes ei maga, nemad on teises toas ja teevad rahulikke tegevusi (pusled, raamatute vaatamine, joonistamine, voolimine) ning üks on praakil. Üsna tavapärane on ka see, et kokk kaasab lõuna ajal mittemagavad lapsed kööki ja üheskoos valmistatakse õhtusöök või koristatakse kööki. Samuti on need lapsed vahel ka direktori ja õppealajuhataja kabinetis, kus nad saavad joonistada või mängida (mänguasjad on kabinettides laste jaoks olemas). Selle lisaväärtuseks on see, et need inimesed, kes ei tööta igapäevaselt rühmas, saavad siiski luua lastega sooja ja usaldusliku suhte. Kindlasti eeldab see nendelt töötajatelt paindlikkust, et oma tööd nii kohandada, et lastega sellel ajal tegutseda.

Dokumendid (õppekava, rahulolu uuringud, tegevuskava, koosolekute protokollid jne)

Õppekava - Lasteaia õppekava toetab kaasaegset õpikäsitust ja võimaldab õppeprotsessis arvestada iga lapse arengut, nende huvisid ja vajadusi. Õppe valdkondade mahud on optimeeritud ja sisudest on välja jäetud teemad. Sellised tingimused võimaldavad õpetajatel õppekava pädevuste saavutamiseks läbi viia tegevusi, mis põhinevad laste huvidel ja algatusel ning annavad ruumi ja aega pädevuste saavutamiseks tegelemiseks. Õppekavas välja toodud eeldatavad pädevused ei ole fikseeritud üksikute vanuste kaupa vaid paindliku vanuse vahemikuga (2-4 aastased; 4-6 aastased; 6-7 aastased) mis omakorda loob tingimused igale lapsele temale loomuliku arengu tempo võimaldamiseks. Meie praktika on näidanud, et nt 4-a lapse pädevused võivad olla kaugelt üle eeldatavate tulemuste või üldsegi mitte veel eeldatava tulemuseni jõudnud, seega oleks väga ebamõistlik ja ülekohtune ühevanuselisi lapsi ühe kindla mõõdikuga hinnata. Kasutame esimese mõõdikuna lapse eelmise sünnipäeva ajal fikseeritud tulemust ning hindame arengudünaamikat sellest lätuvalt.

Rahulolu uuringud - Uuringuid viime läbi üle aasta ja uurime nii personali kui lastevanemate rahulolu. Lisaks viime iga õppeaasta lõpus läbi rahulolu küsitluse lasteaeda lõpetavate laste

seas. Uuringute tulemusi analüüsime põhjulikult ja kasutame edasite perioodide planeerimiseks, tegevuskava koostamisel ning laiemalt lasteaiaelu planeerimisel. Uuringud annavad hea tagasiside ja nn kõrvalt vaataja pilgu lasteaia igapäevaelule ja koostööle laste kodudega. Laste rahulolu uuringute tulemused analüüsitakse läbi rühma meeskondadega ning muu personaliga, keda uuringutulemused puudutavad (kõök saab tagasisidet enam meeldivate toitude ja mitte niiväga meeldivate toitude kohta, majandusjuhataja saab tagasisidet laste ruumide kujundamist ja ümberkorraldamist puudutavate laste ideede osas jne). Töötajate rahulolu uuringu tulemused analüüsib põhjalikult läbi lasteaia juhtkond ning annab tekkinud küsimustele või tehtud ettepanekutele tagasisidet kõikidele töötajatele. Lastevanemate rahulolu uuringu tulemusi tutvustatakse kõikide rühmade lastevanemate koosolekutel, kus samuti antakse tehtud ettepanekute kohta tagasisidet.

Kõikide rahulolu uuringute tulemusi arvestatakse edasiste plaanide ja tegevuskavade koostamisel ning teaostamisel. Töötajate ja lastevanemate ettepanekutest on saanud alguse mitmed muutused nii maja igapäevases töökorralduses kui last ümbritseva keskkonna täiendamises, sama saab öelda laste rahulolu uuringu tulemustega arvestamise kohta. Selline süsteemne ja kõikide osapoolte rahulolu uuriv tegutsemisviis on tunnistus sellest, et soovime ja suudame olla paindlikud, julgeme oma väljakujunenud rutiine ja tavasid muuta ning oleme valmis ka uuteks ebatraditsioonilisteks olukordadeks.

Tegevuskava - Tegevuskava on dokument, mis koostatakse lõppenud õppeaasta kokkuvõtte tulemuste põhjal. Uut tegevuskava koostades arvestame eelmise perioodi rühmade õppeaasta kokkuvõtetest ja lasteaia õppeaasta aruandest selgunud vajadustega ja parendusvaldkondadega. Tegevuskavas sisalduva sündmuste kalendri koostamine on paindlik, sest planeerime neid sündmusi, mis eelmisel õppeaastal laste jaoks huvi ja arenguvõimalusi pakkusid ning loobume sündmustest, mis meie majas ei tööta, ehkki neid tavaliselt ju lasteaias tähistatakse. Oleme julged katsetama ka uute sündmustega (Laps paneb sind riidesse-päev), kõik töötajad saavad teha ettepanekuid ja kaasa lüüa uute sündmuste korraldamises. Sündmuste korraldamisesse on kaasatud kogu personal, iga rühm saab õppeaasta jooksul korraldada vähemalt ühe ürituse kogu Sipsiku-perele. Seega on tegevuskava koostamine ja ellu viimine paindlik protsess, milles igal lasteaia töötajal on võimalus vastavalt oma võimetele ja huvidele panustada.

Arengukaardid - Laste arengut fikseeritakse arengukaart koostatakse lapse sünnipäevale eelneva või järgneva 2 nädala jooksul, et vältida laste ühe mõõdikuga mõõtmist iga õppeaasta lõpul. Selline arengu fikseerimine on paindlik sest võimaldab igale lapsele just temale omast arengu tempot. Laste arengukaartide sisuks on lapse edusammude kirjeldus (vs linnukesed arengutabelis). Arengu fikseerimisel ei ole aluseks üldine mõõdik (nt mida peab teadma/oskama 4-a laps) vaid konkreetse lapse eelmise perioodi arengu tase ja sealt edasi liikumine.

Koosolekute protokollid - Koosolekute osaks on sageli ühisarutelud ja grupitööd, mille tulemused fikseeritakse protokollis. See võimaldab kiiret ja efektiivset reageerimist lasteaia igapäevaelus tekkinud kitsaskohtadele. Sellised ühisarutelud ja grupitööd on andnud võimaluse igaühel kaasa rääkida ja oma arvamust ning kogemust jagada. Samas on nendest sündinud paindlikud ja laiapõhjalised kokkulepped, milles on kõigi meeskonnaliikmete ühisosa. Kõikide koosolekute protokollid saadetakse koosoleku järgselt kogu personalile tutvumiseks. Lisaks säilitatakse need lasteaia digitaalses ühiskaustas, mis on ligipääsetav kõikidele lasteaia töötajatele. Järgime põhimõtet, et koosolek ei oleks vaid informatsiooni jagamiseks (seda on lihtne ja kiire teha nt meili teel) vaid koos olles saaks ühisarutelude, vaidluste ja argumenteerimise teel kokku leppida põhimõtted tegutsemiseks. Selline protsess on paindlik, sest juhtkond ei lähe koosoleku ette valmislahenduse või kindla dokumendiga, et see siis koosolekul kinnitada või teatavaks võtta vaid iga töötaja saab kaasa rääkida, arvamust avaldada ja oma seisukohta kaitsta. Selliselt grupitöö ja arutelu tulemusena on sündinud nt meie lasteaia õueala kokkulepped, mis fikseerivad selle, kuidas lasteaia õuealal midagi tehakse (kus hoitakse jalgrattaid, kuidas saavad lapsed mudaköögis vett, kuidas käituda seiklusrajal jne). Sarnaselt on läbi analüüsitud ja uued kokkulepped sõlmitud õuenädala korraldamiseks - nii õpetajate kui õpetaja assistentide seas viidi läbi grupitöö, kus sai analüüsida toimunud õuenädala õnnestumisi ja arengukohti ning tulemuste ja kogemuste põhjal tegime plaanid uue õuenädala korraldamiseks.

[Infosüsteemid ja e-portfoolid \(Eliis, Seesaw\)](#)

Infosüsteemid ja e-portfoolid on lasteaias kasutusel nii dokumenteerimise kui tagasisidestamise eesmärgil. Võib väita, et paindlik lähenemine avaldub **ELIIS** infosüsteemis,

mis on õpetajate igapäevane töökeskkond dokumenteerimisel. Oleme vabaks lasknud detailsetest ja ajaliselt piiritletud kavadest ja plaanidest. See annab paindlikkuse ja vabaduse igal rühmal rakendada laste huvidele ja vajadustele tuginevat projektõppet, mille lõppu ei ole võimalik alguses ette fikseerida, see oleneb konkreetsest lastest. Kui ajasurvet ei ole, on palju vabam ja sujuvam lastega tegutseda ja hiljem ka dokumenteerida seda. Hetkel oleme välja töötamas veelgi paindlikumat projektiplaani, mis on ELIISis täidetav. Kõikide muudatuste elluviimisel püüame kaasata võimalikult suurt osa personalist. Uue projektiplaani töötasime välja projektõppe koolituse käigus, kus osales kogu lasteaia personal. Koolitajatega koostöös leppisime kokku, mida on heaks projekti planeerimiseks kirja vaja panna. See toimub grupitöö käigus ja kõik said sõna sekka öelda. Selle tõttu on ka selle kasutusele võtmine kergem, kuna see on koostöiselt kokkulepitud ja see vastab nende inimeste vajadustele, kes seda realselt kasutama hakkavad. Põhimõte on, et võimalikult vähe oleks õpetaja poolt ette planeerimist ja õpe oleks veelgi rohkem lapsest lähtuvam. Seda peab toetama ka dokumentatsioon, mida õpetaja täidab, et teooria ja praktika oleks päriselt sama.

Seesaw haridusrakendus on keskkond nii rühmaõpetajatele kui lapsevanematele. See on meil aktiivselt kasutusel kõikides rühmades. Seesaw on lapse enda digitaalne portfoolio, kuhu saab koondada iga lapse kohta tema arengut puudutava dokumentatsiooni. Lapse e-portfooliosse koguneb aja jooksul fotosid, videosid, helifaile, tekste, joonistusi, selgitusi jne. Lisaks sellele, et lapsed saavad Seesaws pildistada, videosid ja helifaile, tekste ja linke lisada, on seal ka võimalik lisada “activity’d”, see on ülesanne, mille õpetaja on lapsele andnud. “Activity’t” kasutatakse rohkem lapse õpitu kinnistamiseks. Laste piltidele ja töödele saavad ligipääsu ainult õpetaja poolt kinnitatud inimesed (lapsevanemad). Teistele ei ole kontrol toimuv nähtav. Seega keskkond on turvaline ja kaitstud. Laps saab lasteaias Seesawsse sisse logida QR koodiga. Kuna lapsed postitavad oma tegemisi üsna tihedalt ja õpetajad peaaegu igapäevaselt, siis tekib lapsevanemal hea ülevaade lapse igapäevastest tegemistest ja arengust. Koos pilte või videosid vaadates saavad lapsevanemad lapsega arutleda päeva üle. Lasteaias tehtud kunstiteosed saab ka samal õhtul koju saata ning ei teki laste tööde mappi rühmas. Lapsevanemad saavad oma laste üleslaetud töid kommenteerida nii teksti kui helifailiga. Kuna lapsed on lasteaias suurema osa päevast, saavad nad kuulata vanema kommentaari juba samal päeval. Need kommentaarid tõstavad lapse tuju veelgi. Õpetajal on

lapse e-portfoolio igapäevane abivahend, sest visuaalselt esitatud tööd ja fotod lapsest võimaldavad õpetajal lapse arengut lisaks ka digitaalsest arengumapist jälgida. Näiteks saab õpetaja Seesaws sorteerida erinevatesse kaustadesse projekte, õppevaldkondi, teemasid jne. See lihtsustab oluliselt arengukaardi koostamise tööd. Digitaalset arengumappi saab kasutada ka arenguveestluse ajal, kui on vajalik näiteks võrdluseks tuua mõnd eelmise aasta pilti või muud dokumenti. Seesaw rakendus annab hea võimaluse dokumenteerida projektõpet, jagada projekti käiku vanematega ning teha projekt lastele nähtavaks. Analüüsid Seesaw võimalusi ja kuidas see toetab iga lapse arengu dokumenteerimist ning võimaldab individuaalselt läheneda, siis saab öelda, et paindlikkus on Seesaw kasutamisel rakendunud. Iga portfoolio on iga lapse enda nägu ja lastel on suur otsustusõigus, mida ta sinna lisada tahab. Hiljem on see toredaks mälestuseks lapseõlvest.

Õpetaja Kristina Lee on teinud Seesaw rakenduse kohta tutvustava video

https://drive.google.com/file/d/1R6uTzOvyo_e6KzUSICMxq-2cPJ7G5p89/view?usp=sharing

Organisatsioonikultuur

Organisatsioonikultuuris avaldub paindlikkus läbivalt. Töögraafikud koostab iga rühm ise lähtudes eelkõige lastest, kuid seeläbi on võimalik arvestada töötaja vajadustega. Kindel kokkulepe on, et ennelõunasel aktiivsel ajal on kõik kolm rühma meeskonnaliiget tööol, et oleks võimalik teha lastega grupitöid, individuaalsemalt läheneda ja et oleks turvaline keskkond, muul ajal on võimalik graafikut kohandada vastavalt iga rühma vajadustele. Personali rahulolu-uuringu põhjal saab väita, et töötajad hindavad väga paindlikkust tööaja korraldamises. Köögis arvestavad kokad laste eripäradega, meil on 8 eritoidulist last, osad vanemate soovil (vegan). Oleme Eestis üks väheseid lasteaedu, kes on tulnud selles küsimuses lastevanematele vastu ja ka neile oma köögis toidu valmistanud. See eeldab kokkadelt tähelepanelikkust, lisa ressursi, kuid annab ka kogemusi ja võimaluse arvestada iga lapse eripäradega. Hetkel on meil käsil projekt, mille eesmärgiks on õigete toidukoguste välja selgitamine ja jääkide vähendamine. Kuna kuulume ka Rohelise kooli võrgustikku ja meile on väljastatud roheline lipp, siis keskkonnasäästlik eluviis on meie jaoks elementaarne. Selle jaoks kolis juunikuuks köök õue ja kogu lasteaiapere sööb kõik toidukorrad ühiselt õues. Nii saame analüüsida toidukoguseid ja arvestada laste lemmiksöökidega, mille kogused peavad

kindlasti suuremad olema. Kokad analüüsivad nii ülejäänud toitu kui ka toidujäätke ning koos toitumisnõustajaga (kes koostab meie lasteaia menüü) korrigeerivad toidukogused optimaalseks. Nii hoiame rohkem loodust ja lisaboonusena annavad ühised söögikorrad lasteaiaperele suure energialaengu ja ühtekuuluvustunde.

Üsna tavaline on meil ka see, et mõni rühm lepib kokkadega kokku, et soovivad teha lõkkel pannkooke hommikusöögiks. See tähendab, et kõik ei söö ühtemoodi, osadel on menüüs ettenähtud söök, osad lapsed siis teevad sellel päeval ise teistsuguse hommikusöögi. Teine päev küpsetab kooke mõni teine rühm. Lapsed on sellega harjunud ja mõistavad, et kõik ei pea kõiges ühtemoodi olema, see aitab neil mõista ka teiste eripärasid. Samal ajal eeldab see paindlikkust kogu meeskonnalt, kes meie lasteaias menüüga tegeleb. Sest toitumisnõustaja on menüü varasemalt koostanud ja majandusjuhataja toorained tellinud. Lihtne oleks öelda, et seetõttu muudatusi teha ei saa, kuid jällegi, kuna paindlikkus on meie lasteaia üks põhiväärtustest ja oleme üheskoos selle tausta läbi arutanud, siis see ei ole probleemiks. Toitumisnõustaja teeb kiirelt vajalikud muudatused menüüs, majandusjuhataja korraldab tooraine ringi ja kokk koos lastega teeb uue söögi. Kui on tahe, siis leitakse võimalused, kui mitte, siis otsitakse vabandused - aga meil see tõesti toimib. Lõkkealuse soetasime 8 aastat tagasi ja alates sellest ajast on lastel olnud võimalus ise lõkkel süüa valmistada ja kokka kaasata.

Valmisolek võimalikeks muudatusteks ja hea kohanemisvõime on meie organisatsioonis olulisel kohal. Kavandatust plaanidest on tähtsam hetkeolukord ja sellele lapse huvidest lähtuv reageerimine. Kokkuvõttes tähendabki see paindlikkust. Näiteks talvel, kui ühel päeval

sadas suur lumi maha, tuli hommikul idee kogu lasteaia perega hakata ehitama lumelinna. Olgugi, et alguses olid teised plaanid, siis ilmamuutus tingis selle, et seda hetke tuli ära kasutada. Valmisid ägedad lumeonnid, liumäed, lauad-tooli, mille pealt lõpuks lapsed ka lõunasööki õues sõid. See emotsioon on lastel siiani meeles, et nad ise ehtasid endale lumest mööbli, mille peal einestada.

Me ei saaks sellised asju teha, kui personal ei tuleks kaasa ega oleks valmis reageerima. Samuti oleme ilmast lähtuvalt kiirreageerimisega teinud õuepäevi, kus lapsed veedavad terve päeva õues, sh ka puhkavad madratsite ja magamiskottidega õues. Nii toimus meil ka peaaegu mõne tunnise planeerimisega suur veepäev, millest lapsed räägivad siiani. Oleme mõelnud, et nii

palju vahvaid asju jääks olemata, kui me ei oleks piisavalt paindlikud. Samas võib olla, et osadel inimestel on vahel keeruline nii kiiresti ümber kohaneda, neile pakub rutiin rohkem turvalisust ja liigne spontaansus võib stressi tekitada. Osalesime oma meeskonnaga Muudatuste labori koolitusel ja selle raames viisime personali hulgas läbi küsitluse, mis andis ülevaate, milline on meie töötajate valmisolek muudatusteks. Tulemustest selgus, et meie kollektiivil võrdlemisi suur valmisolek lühiajaliseks pingutuseks hea eesmärgi nimel. Rutiinihimu ei ole töötajatel kuigi suur, kuid kindlasti tuleb maandada muudatuste käigus tekkivat ärevust. Paistame välja suure paindlikkuse ja valmisolekuga muutuste elluviimisel.

Spontaanselt pakutud tegevused on meil igapäeva osa, sest tihti kuulame lapsi, mida nemad soovivad teha ja siis saame vahel ka kohe selle tegevuse ette võtta. Samas, kui on mõni suurem üritus, siis olenevalt õpetajast ja tema kirglikust ja emotsionaalsest jutust või vastupidi: hästi rahulikust jutust tulevad lapsed üldiselt kõik kaasa. Midagi tegemata ei jää, lihtsalt mõned asjad lükkuvad edaspidiseks. Õpetajad tunnevad ja tajuvad oma lapsi ja teavad, kuidas teatud lastele uudiseid serveerida. Ja vahel on nii, et plaanide muudatust lapsed ei tajugi, sest tegemist on olnud õpetaja valmismõeldud ideega ja lapsed ei pruugi seda ette teadagi. Siis ongi laste jaoks uus plaan just nii nagu pidigi olema.

Juhtkond on paindlik ja toetav töötajate ideede realiseerimisel. See tagasiside on ilmnenud ka rahulolu-uuringutest. On oluline hoida töötajate initsiatiivi ja keskenduda lahendustele ja võimalustele. Seda võimaldab paindlik suhtumine ja toetus. Oleme saavutanud olukorra, kus paljud ideed ja mõtted tulevad alt ülesse, mitte vastupidi. See tähendab, et personal on väga kaasatud - mõtleb kaasa, pakub ideid ja lahendusi ning realiseerib neid. Näiteks on töötajate endi poolt tulnud jägmised algatused - veepäev, õuepäevad, hooaja avapauk, lumelinna ehitus, adventihommikud, lasteaiapere ühine inglisepärase hommikusöök õues jne). Tuleb idee, täpsustatakse ülesanded, "müüakse direktorile maha", leitakse vahendid ja tehakse ära. Meeskond on toonud tagasisidena välja, et võimalus anda oma panust organisatsiooni arengusse mõjub motiveerivalt ja see on üks põhjus, mis siin töötades silmad särada paneb. Ehk et on vabadus ja usaldus ning igaühel on võimalik enda panust anda. Seda võetakse kui tunnustust ja saadud tagasiside ning sünergia tehtust loob uue tegutsemise ja panustamise tsükli.

Lõkkel tehtud belgia vahvlid, mida kogu lasteaipere sõi ühiselt hommikusöögiks. Idee autorid ja teostajad- kokk Mari Laas ja õpetaja Mari Kummer

Üritusi korraldavad ideede generaatorid, juhtkond ei võta korraldamist üle, vaid on abiks idee teostamisel. Idee algataja paneb kokku oma meeskonna, delegerib ülesanded jne. On juhuseid, kus idee tuleb hilja õhtul, osa meie meeskonnast on valmis kaasa rääkima ja panustama ka väljaspool tööaega, sest sünergia ja tahe on lihtsalt nii tugev. Oleme analüüsinud, et selle eelduseks ongi olnud juhtkonna paindlik lähenemine.

Kokad kaasavad lapsi toiduvalmistamise protsessi nii köögis kui õues. Nii loome keskkonna, mis toetab laste iseseisvuse, eduelamuse ja igapäevaoskuste kujunemist. Samuti on lasteaia tegevusse kaasatud töötajad väljaspool rühma meeskonda. See suurendab kogu meeskonna panust ühiste eesmärkide täitmisel ning loob lastele võimalusi lasteaia igapäevaelus suuremalt kaasa lüüa. Enamjaolt tulevad soovid laste endi poolt. Näiteks sellel sügisel käisid lapsed päris põllul ise kartuleid võtmas. Lapsed tõid saagi lasteaeda ja iga rühma lapsed arutasid, mida põnevat nendest süüa võiks teha. Jällegi ei olnud ühesuguseid lahendusi ega vastuseid. Üks rühm tegi ise kartulikrõpse, teised kartuliputru ja lõkkekartuleid, kolmas rühm tegi friikartuleid (kuumaõhufritüüri). Lapsed ise koorisid ja hakkisid, olles õhinal asja sees. Iga rühma soovidega arvestati ja valmisid eriilmelised ja -maitselised hõrgutised. Vanemate

poolt tuli tagasiside, et kartuliprojekt jätkus ka kodus - lapsed hakkasid ise kodus ka kartuleid koorima ja süüa tegema. Mõned näited, kuidas kokad on lapsi kaasanud:

Koostöö võimalused ja tähtsus. Meie ühine veendumus on, et arendustöö eelduseks on ühised arutelud, kogemuste jagamised, hinnanguvaba ja toetav tagasiside, kindlasti refleksioon ja analüüs. Põhiline väljakutse on selleks aja leidmine. Lasteaia töökorraldus on selline, et keeruline on leida momente õpetajate omavaheliseks aruteluteks, samuti rühma meeskonna jaoks, kuna keegi peab alati ka lastega olema. Oleme loonud süsteemi, et iga rühma meeskond on leidnud endale kolleegi, kelle töö ei ole seotud rühmaga ja seega on oma tegemistes natuke vabam. Nendeks on juhtkond, tugispetsialistid, muusika- ja liikumisõpetaja. Rühma meeskond lepib oma kolleeg-sõbraga kokku, millal nad vajavad omavahelist aega aruteluks, analüüsiks jms ning rühma sõber on seni nende laste juures. Selline paindlik süsteem loob võimalused suuremaks omavaheliseks koostööks.

Väga oluliseks peame, et kui laps alustab oma lasteaiateed meie lasteaias, siis ta tunneks, et on siin oodatud ja teda on märgatud, see aitab kaasa kohanemisega lasteaia ning aitab luua kohe alguses lapsevanemaga usaldusliku suhte. Sest vanem näeb ja tajub, et meile päriselt ka on oluline iga lapse heaolu. Et seda saavutada, siis muusika- ja liikumisõpetaja töögraafikusse on sisse kirjutatud, et mõlemad on 1x nädalas väikeste laste rühmas lisa inimesena tööl. See tähendab, et korraga on rühmas tööl 4 inimest ja on võimalus lastele individuaalsemalt läheneda ja seeläbi toetada laste kohanemisprotsessi lasteaia. Et sellist süsteemi juurutada, peab olema paindlik lähenemine töögraafikutesse.

Koostöös hoolekogu ja vallavalitsusega on võimaldatud igal õppeaastal **kaks arenduspäeva kogu personalile**. Nendel päevadel lapsi lasteaias ei ole ja kogu personal saab ühiselt osaleda koolitusel, aruteludel, analüüsidel jne. See on organisatsiooni arengu seisukohalt ülioluline, et iga liige saab osaleda, panustada, olla otsuste ja uute kokkulepete juures ning on osaline refleksiooniprotsessis. Arenduspäeva kuupäevad on pikalt ette teada (u pool aastat), et lapsevanemad saaksid arvestada nendega ja kui last ei ole võimalik koju jätta, siis on neile tagatud koht teises lasteaias.

Lastevanematega koostöös on samuti märksõna paindlikkus ja individuaalne lähenemine. Iga lapsevanem ootab, et tema laps saaks lasteaias piisavalt tähelepanu, oleks märgatud ja toetatud. Nii tekib lasteaias ja lapsevanema vahel usalduslik ja koostöine suhe. Siin üks hea näide, kuidas paindlikkus ja koostöö lastevanematega omavahel seotud on. Õpetaja saatis lastevanemate listi sellise teate nagu pildil näha. See sai lastevanematelt väga positiivse tagasiside ja andis kindluse, et õpetajatel on valmisolek sellises olukorras olla lapse jaoks ekstra tähelepanelik ja toetav. Selline algatus sai alguse õpetajate endi poolt ja eesmärgiks on pakkuda individuaalset ja paindlikku lähenemist igale lapsele.

"KOHELDA ÕRNALT"

Soovime pakkuda Teie lastele parimat tuge igapäevaselt, ka siis kui teie peres on raske aeg. Mõistame, et kõiki koduseid asju Te meiega jagada ei saa ja see on väga ok.

Kui laps tuleb lasteaeda peale rasket õhtut, hommikut või nädalavahetust, saatke meile Seesaws sõnum "KOHELDA ÕRNALT".

Muid selgitusi me ei vaja. Teie saadetud sõnum teavitab meid, et Teie laps vajab sellel päeval erilist hoolt, kannatlikkust ja tähelepanu.

Veel üks võimalus kasutada organisatsiooni sisemist ressursi – oleme juba 12 aastat korraldanud personalile **uurimisseminari**. Algsest individuaalsetest teoreetilistest uurimustest ja ettekannetest oleme välja jõudnud meeskondade tasandile ja praktilisele väljundile. Uurimisseminari eesmärgid on palju laiemad, kui lihtsalt ettekande tegemine kolleegidele. Seminari kasuteguriteks on esinemiskogemuse, analüüsi- ja IKT oskuste, tagasiside andmise oskuse toetamine. Samuti pedagoogiliste teadmiste kinnistamine, uute ideede genereerimine ja saamine. Kokkuvõttes on see personali arengu toetamine. Uurimisseminar toimub üks kord aastas jaanuaris (3-4 päeva). Osalevad kõikide rühmade meeskonnad, muusika- ja liikumisõpetaja, eripedagoogid, juhtkond, kokad. Seminaril on ühine teema vastavalt eelmise perioodi analüüsile (nt aktiivõppe rakendamine, projektõppe,

tulevikuoskuste kujunemise toetamine jne). Iga meeskond jäädvustab vastavad tegevused ca 3-4 kuu jooksul ning koostab ettekande kasutades selleks IKT vahendeid ja võimalusi. Peale esitlusi toimub ühine analüüs ja ettepanekud ning tagasisidestamine ja uued järeldused. Meie meeskonnad on välja toonud seminari positiivsed küljed: eelistatakse praktilisi seminare, on ajend enda professionaalse arengu toetamiseks, digipädevuste tõus, esinemiskogemus, kolleegide tagasiside on motiveeriv ja tunnustav, võimalus ennast nõ kõrvalt jälgida – eneseanalüüs, kogemusõpe, uute ideede saamine/rakendamine, rahaline kulu puudub, sisemise motivatsiooni tõus, ühtne tegutsemine ja panustamine toetab meeskonnatööd, suurem ühise meeskonna tunnetus, toetav sünergia, kindel soov uurimisseminariga jätkata. Kuigi Uurimisseminari teema on kõigil ühine, siis alati on olnud iga rühma lähenemisviis ja vaatenurk erinev. Siin tuleb iga rühma paindlikkus nähtavalt välja, kõik ei jõua ühtemoodi tulemuseni, samas on erinevad vaatenurgad rikastavad ja avardavad üldpilti. Uurimisseminarid on meeskonda seesmiselt tugevamaks ja ühtsemaks muutunud ja ühine sünergia ning usalduslik koostöö on kindlasti ka üheks eelduseks meie spontaansete ideede läbiviimisel. Kui me ei oleks paindlikku lähenemist fookusesse võtnud, siis ilmselt ei oleks me eelpool kirjeldatud tegevusi sellises ulatuses läbi viia saanud.

Kuna vahepeal on osad töötajad vahetunud ja tööl on inimesed, kes ei ole väärtuste koostamise protsessis osalenud, siis peame vajalikuks teha kogu meeskonnaga arenduspäev, mis toimus septembris 2021. Seal analüüsisime üheskoos väärtuste sisu mõistmist, tähendust, igapäevaelus rakendumist jne. Tegime grupitööd, pannes inimesed arutlema ja analüüsima. Nii saime sisendit organisatsiooni väärtuste rakendumise kohta, kuidas neid tegelikult mõistetakse ja läbi selliste meetodite on inimesed kaasatud, on saanud oma arvamuse öelda ja kokkuvõttes täitub eesmärk, et väärtused on organisatsioonis läbi arutatud ja nende sisu mõistetakse üheselt.

Kogutud andmete analüüs: praktikas ilmnevate väärtuste üle arutlemine, väärtusalaste kokkulepete sõlmimine

Väärtuste üle arutlemiseks toimusid õpetajatele ja õpetaja assistentidele õpiringid ja arenduspäev, mille raames viisime läbi grupitööd, kus kõik osalejad said aktiivselt oma arvamust avaldada ja põhjendada, analüüsida ja praktilisi näiteid tuua. Grupitööde küsimusteks olid:

Millised lasteaia väärtused on sinu arvates kõige paremini rakendunud? Millistes sinu tegevustes need väärtused väljenduvad? Milline väärtus on sinu arvates puudu või selgelt sõnastamata?

Grupitööde tulemusel saab väita, et kõige enam ilmnevad meie lasteaia igapäevases praktikas väärtused tervislikkus ja paindlikkus. Nimetatud väärtused on juurdunud lasteaia tegevuskultuuri ning nendele toetuvad meeskonna liikmete valikud. Väärtuste üle arutledes selgus, et ehkki nimetatud väärtused ilmnisid igapäevastes praktikates kõige selgemalt, osati ka kõikidel teistel meie lasteaia väärtustel põhinevaid tegevusi ja valikuid oma igapäevasest tööst leida. Grupitööks püstitatud küsimused andsid võimaluse oma tunnetuse ehk teooria ja oma kogemuse ning töö analüüsi ehk praktika sidususe analüüsimiseks. Kui töötaja tõi välja, et tema tunnetab väärtust **paindlikkus** võimalusena tegutseda vastavalt situatsioonile, muutunud oludele või vajadustele mitte vastavalt eelnevalt planeeritule siis praktikaga seotuse analüüsis nimetas, et ta on teinud tööd oma kohanemisvõime arendamiseks, suudab paremini uute olukordadega toime tulla ja oskab märgata lahendusi mitte tõkkeid. Et eelpool kirjeldatu ka rakendust leiab näitab juhtum, kus rühmas oli kokkulepe, et rühma tuleb üks lapsevanem, kes valvab lapsi 15 min sel ajal kui meeskonna liikmed lähevad lasteaia saali personali pildistamisele. Kahjuks jäi lapsevanem nii ootamatult tulemata, et ajaliselt ei olnud uut kokkulepet enam teha võimalik. Olukord lahendati aga rühma meeskonna poolt paindlikult - lapsed pandi hommikusöögi lauda ja nendega lepiti kokku, et nad hakkavad koos sööma, vestlevad omavahel aga laua äärest ära minna ei tohi. Lastega lepiti kokku ka see, et protsessi jääb "valvama"/filmima tahvelarvuti. Kõik sujus kenasti, lapsed said kõhud täis,

töötajad personali pildile ja lisaks saadi suurepärase õppefilm laste hommikusöögist, mida üheskoos hiljem läbi vaadati ja analüüsiti.

Väärtust **tervislikkus** tajub meie meeskond eelkõige tervist hoidva eluviisi tutvustamise ja õpetamisena ning selle ilmnemisel igapäeva tegevustes peetakse väga oluliseks oma eeskuju, valikuid ja tegevust. Sellise hoiaku näideteks on meie meeskonna sportlikud väljakutsed. Üheskoos käiakse matkamas, põnevates trennides (kangoo-jump, sup-jooga) ja sportlike mängude mängimas (seiklusorienteerumine, noolejaht).

Analüüsis väärtust **innovaatilisus** selgus, et meeskond tajub seda näiteks valdkondlike uuendustega kursis hoidmise ja kaasa minemise ning sellel väärtusel põhineva tegevuse analüüsis toodi välja, et julgen katsetada uusi meetodeid, olen avatud uutele võimalustele, ei karda proovida. Nimetatud väärtuse rakendumise näideteks on juba varasemalt kirjeldatud laste digitaalsed arengumapid, muusika ja liikumise paaristegevused, puhkeaja lahendused, laste huvidele ja vajadustele tuginev projektõpe, tulevikuoskuste arengu toetamine igapäevategevustes ja seda soodustav keskkond jne.

Koostöö väärtust analüüsis tajutakse seda peamiselt üksteisega arvestamise ja ühise eesmärgi poole liikumisena. Väärtust oma igapäevatööga seostades tõi meeskond välja üksteist toetavad õpi- ja muud üritused (õpiringid, arenduspäevad, igapäevaste kogemuste jagamise võimalused puhketoas jne) ning oma panust ja kogemusi lastevanematega suhete loomisesse ja hoidmisse. Ühtsustunde ja koostöise õhkkonna hoidmiseks oleme näiteks teinud koos kokkamise õhtuid, kus meeskonnaliikmed üksteist töövälises õhkkonnas paremini tundma õppida saavad ning üksteise tugevusi ja vajadusi kogevad.

Väärtust **vabadus** tajub meeskond võimalusena otsustada ja oma arvamust avaldada, oma rühma "nägu" kujundada. Praktilisi tegevusi analüüsis ilmneb vabadus meeskonna liikmete hinnangul julguses olla mina ise, olla loominguine kartmata eristuda, teha valikuid ja võtta vastutust. Praktilise näitena võiks välja tuua iga rühma töökorraldusliku vabaduse koostada oma meeskonna töögraafik arvestades kokkulepitud "raame". Kõikides rühmades on veidi erinev töögraafik, mis arvestab konkreetse rühma tegevusplaane, rühmaväliseid tegevusi, ühiseid kokkuleppeid aga ka meeskonna liikmete vajadusi (väikeste laste emal on keeruline alustada tööd esmaspäeva hommikul kl 7 aga see ei ole probleemiks teisele töötajale, kelle lapsed juba suured ja iseseisvad) ja võimalusi.

Konfliktset väärtused

Analüüsid erinevaid olukordi ja juhtumeid, saab öelda, et mingil määral on konfliktne väärtus paindlikkus. Oleneb, kelle vaatevinklist ja millisest seisukohast lähtuda. Näiteks olukord, kui tuleb spontaane mõte ja idee autor ootab meeskonnalt paindlikkust ja kiiret kohanemisvõimet, et ideed rakendada, tekib omakorda küsimus, kas on piisavalt paindlikkust ja aktsepteerimist, kui osa meeskonnast sellega koheselt kaasa ei tule või ei suuda nii kiirelt reageerida? Teise vaatevinkli teadvustamine aitab paremini osapooli mõista ja väärtuse sisu rakendada.

Samuti võib väärtuste konflikt esineda, kui osapooled räägivad samast asjast, kuid mõistavad sisu erinevalt. See tähendab, et väga oluline on väärtuste lahtimõtestamine ja osapooltele kommunikeerimine oleks läbi mõeldud ja loodud eelduseks ühiseks arusaamaks. Näiteks saab tuua juhtumi, kus üks lapsevanem ei soovinud, et tema laps viibiks õues nii kaua ja ei võtaks osa ühisest hommikuvõimlemisest, mis toimus samuti õues. Tema põhjendas seda just meie lasteaia väärtuste tervislikkus ja paindlikkusega, et tema hinnangul nii kaua õues viibimine ei ole tervislik ja viitas väärtusele paindlikkus, et leida tema lapsele alternatiivne tubane tegevus. Samas nii õpetajad ja direktor lähtusid samadest väärtustest, kuid meie hinnangul värskes õhus viibimine just toetab tervislikkus suunda. Antud olukord lahenes nii, et leidsime lapsele üks-ühele tubase tegevuse ja hiljem pere kolis ning laps lahkus meie lasteaiast. Analüüsid hiljem juhtunut, tegime järeldused, et kui vajalik on siiski lapsevanematega arutada ja selgitada, kuidas meie lasteaia väärtusi mõistame ja mida nende all sisuliselt mõeldud on. Peale seda olukorda oleme ekstra sellele tähelepanu pööranud ja nii esimesel uute lastevanemate infopäeval kui ka koosolekutel väärtuste teemat (selge informeeritus, valikute põhjendamine, ühine mõistmine) põhjalikult käsitletud. Kuna lapsevanemad vahetuvad osaliselt igal aastal, on see pidev protsess, millega tegeleme ja suurem avatus on tingitud selle, et hetkel ei ole meil väärtuskonflikte rohkem esinenud.

Muutmisvajaduste märkamine ja arendustegevuse planeerimine: kokkulepitud väärtuste rakendamine, igapäeva praktikate jälgimine

Väärtuspõhised kokkulepped

Väärtusanalüüsi koostades jõudsime järeldusele, et järgnevate sammudena tuleks uurida, kuidas lapsevanemad ja lapsed meie väärtusi tajuvad ning millised on nende ootused väärtuste ilmnemise osas lasteaia igapäevaelus. Planeerime selliseid andmeid koguda traditsioonilise lastevanemate rahulolu-uuringu käigus, mille küsimustikku vastava teemaga täiendame. Peame väga oluliseks panustamist väärtustel põhineva lasteaia kuvandi edasiarendamiseks ja selge sõnumi edastamist, et lapsevanemat oma lapsele sobiva lasteaia valikul aidata. Oleme juba fookusesse võtnud ja rakendanud väärtuste ja nende praktiliste rakendamise tutvustamist esimestel kohtumistel lastevanematega (esimene üldkoosolek, lasteaia tutvumise päev jne). Lisaks rahulolu-uuringu täiendamisele näeme võimalust väärtuste üle arutlemiseks ka regulaarsetel rühmade lastevanemate koosolekutel, kus vastava sisulisi grupi- või ühisarutelusid läbi viia. Kui edastame selge sõnumi sellest, mida oma lasteaias oluliseks peame ja kuidas seda rakendada, anname lapsevanemale valikuvõimaluse, mis omakorda loob suurema võimaluse koostöö õnnestumiseks.

Idee lastega väärtuste üle arutlemise rakendamiseks viime rühmades läbi grupiintervjuud kus lapsed saavad väärtuste kohta oma mõtteid avaldada, neid kaaslaste omadega sobitada, argumenteerida ja arutleda. Kogutud andmed analüüsime ning vajadusel kohandame igapäevapraktikaid.

Paindlikkuse konfliktsuse vähendamise võimalused

Analüüsist selgunud paindlikkuse konfliktsuse vähendamise lahendusena näeme lastevanemate suunal veelgi selgemalt sõnastatud ja väljapoole saadetud lasteaia kuvandit ning lasteaia meeskonna liikmete hoiakuid, tegevusviisi ja eeskujut. Oma igapäevaseid ettevõtmisi kajastades ja jagades anname hea ülevaate oma lasteaia "sisust" kuid selline ülevaade ei pruugi olla piisav, et mõista seotust väärtustega ehk miks me just seda teeme või

miks me just sel viisil teeme. Seega tuleks sõnumi väljastamisel tuua välja selle sisu seotus lasteaia väärtustega ning seeläbi luua laiemalt pilti meie tegevusviiside ja valikute alustest. Väärtust paindlikkus analüüsidest jõudsimeni ka arusaamiseni, et meeskonna liikmed tajuvad nimetatud väärtust veidi erinevalt. Ehkki erinevused ei ole ülemäära suured, peame vajalikuks selles osas ühisosa selgitamist ja kokkulepete tegemist. Läbi on vaja arutada kust läheb nn “punane joon”, millises mahus paindlikkus on meie majas kokku lepitud “kohustuslik” ja kust algab võimalus öelda “ei”. Lisaks tuleb paindlikkuse juures läbi arutada ka see aspekt, mis puudutab inimeste erinevat kiirust muutusega kohanemisel. Meie eesmärgiks on selline tegevuskultuur, kus igal inimesel on õigus ja oleks julgus enda eest seista, kui mõne ühise kokkuleppe täitmiseks on tal vaja lisa aega või mõnda muud ressursi. Kokku tuleks leppida need viisid, kuidas inimesed peaksid sellest märku andma ning tegevused kuidas teda vajadusel toetada.

Eetikakoodeksi sidumine väärtustega

Töötajate käitumine ja tegevusviis lasteaias toetub eetikakoodeksile. Väärtusarenduse analüüsi koostades mõistsime, et nimetatud dokument vajab uuendamist ja selle sisu väärtustega veelgi enam kooskõlla viimist. Eetikakoodeks on dokument, mille järgimist on kõik töötajad oma allkirjaga kinnitanud kuid see rakenduks kindlasti paremini, kui see oleks meeskonna koosloomes sündinud. Dokumendi uuendamise protsessi kaasame lasteaia erinevate ametikohtade esindajad ning täiendatud eetikakoodeksi valmides loome võimaluse (nt arenduspäev) ühiselt dokumendi läbitöötamiseks. Selline töö dokumendiga annab suurema kindluse, et see on kõikidele üheselt mõistetav ning arusaadav. Dokumendi koostamisel jälgime, et selle sisu oleks kooskõlas meie väärtustega, mis omakorda toetab ühtsemat ja koostõisemat tegevuskultuuri. Meie lasteaias töötades (töölepingut sõlmides) võtab inimene vastutuse eetikakoodeksi täitmiseks.

Kokkuvõtted ja järeldused

Analüüsi eesmärk oli väärtuse “paindlikkus” uurimine praktikas. Väärtuse uurimiseks viisime läbi mitmed grupitööd ja arutelud, mille tulemustest saime põhjaliku ülevaate sellest, kuidas lasteaia meeskonna liikmed tajuvad ja tõlgendavad väärtust paindlikkus ning millistes igapäevastes tegevustes väärtus avaldub. Uuringu põhjal saame öelda, et nimetatud väärtus on lasteaia tegevuskultuuris selgelt nähtav ja tuntav ning igapäevaste toimingute, valikute ning otsuste tegemise aluseks. Seega võib väita, et analüüsile püstitatud eesmärk sai täidetud.

Analüüsile oli püstitatud järgmised uurimisküsimused:

- Kuidas personal mõistab väärtust paindlikkust? Kas saadakse sellest ühtemoodi aru?
- Kuidas ja millistes igapäevastes tegevustes paindlikkus avaldub?

Analüüsile tuginedes võib kokkuvõtvalt öelda, et meeskonna liikmed tajuvad väärtust **paindlikkus** veidi erinevalt. Ehkki erinevused ei ole ülemäära suured, peame vajalikuks selles osas ühisosa selgitamist ja kokkulepete tegemist.

Võib väita, et väärtus paindlikkus on meie lasteaia igapäevastes tegevustes edukalt juurdunud - projektöpe kõigis rühmades, lapse individuaalsete vajadustega arvestamine, paindlik puhkeaeg, rühmavälised tegevuspesad, lastekogu, sujuv päevakava jne. Samuti on paindlikkus kandvaks väärtuseks töökultuuris - paindlikud töögraafikud, kolleeg-sõbra süsteem, uurimisseminarid, autonoomsus, spontaansus ja kohanemisvõime. Selle kõige eelduseks on see, et väärtused on meeskonnaga ühiselt läbi arutatud ja selitatud. Meie sihiks on väärtusteadlikkuse hoidmine meeskonnas ja selle teemalised ühisarutelud võimalike uute meeskonnaliikmetega, et igapäevapraktikad ja väärtused oleksid tihedalt seotud ja kooskõlas. Tänu sellele tõuseb meeskonna teadlikkus ja väheneb väärtuste konfliktsuse võimalikkus. Antud analüüsi koostamisega olemegi astunud juba esimesed sammud selle jaoks. Kuigi otseselt tegeles analüüsi koostamisega 6-liikmeline töörühm, siis läbi grupitööde ja arutelude oli kaasatud kogu meeskond.

Analüüsi koostamisega tegelev tööühm andis tagasisideks, et seeläbi on nende üldpilt organisatsiooni toimimisest oluliselt laiem ja see aitab mõista erinevaid osapooli, kuna analüüsi käigus mõtetasime lahti erinevate osapoolte seisukohad ja vaatevinklid. Samuti on läbi selle kogemuse meeskonna sünergia ja kaasatus suurem. Osade tööühma liikmete igapäevased tööülesanded ei hõlma endas analüüside koostamist, seega andis see kogemus lisa väljundi ja tõstab töötaja panust organisatsiooni arengusse, mis omakorda mõjub soodsalt töömotivatsioonile. Oleme väga rahul, et selle väärtusliku töö ette võtsime, kogu protsess on olnud innustav ja edasiviiv. Samuti on väärtuslik olnud kriitilise sõbra tagasiside, sest kõrvalpilk märkab nüansse, mida ise protsessis sees olles ei pruugi märgata. Tagasiside, et meie lasteaiast päriselt ka kumab läbi see, et laps ja tema vajadused on fookuses, oli meile väga väärtuslik ja annab teadmise, et see, millesse oleme südamega panustanud, on päriselt ka rakendunud.

Analüüsi koostamine andis ka sisendi töötajate eetikakoodeksi uuendamiseks ja selle sidumiseks meie väärtustega. Samuti on antud analüüs sisendiks ja väärtuslikuks materjaliks uue arengukava koostamisel.

ANALÜÜSI KOOSTASID

KRISTINA MÄGI - DIREKTOR

KAIA RUNGI - ÕPPEALAJUHATAJA

MARI LAAS - KOKK

KRISTINA LEE - ÕPETAJA

MARI KUMMER - ÕPETAJA

KÄRT MERI - ÕPETAJA ASSISTENT